

Arolwg Amaethyddol a Garddwrol Mehefin 2022: Canlyniadau Cymru

16 Tachwedd 2022
SDR 228/2022

Mae'r Arolwg Amaethyddol a Garddwrol wedi'i gynnal ym mis Mehefin ers 1867 er mwyn darparu amcangyfrifon o weithgarwch amaethyddol yng Nghymru bob blwyddyn.

Mae'r Bwletin hwn yn rhoi'r amcangyfrifon cyntaf o'r newidynnau allweddol o'r arolwg.

Canlyniadau allweddol

Ynglŷn â'r datganiad hwn

Mae'r datganiad hwn yn cyflwyno amcangyfrifon am ddefnydd tir, da byw a llafur ar ffermydd Cymru yn 2022. Mae dadansoddiadau manylach i'w cael mewn rhai o'r allbynnau eraill a restrir yn yr adran Rhagor o Wybodaeth yn y Datganiad hwn.

Mae'r prif amcangyfrifon yn y datganiad hwn yn cael eu cymharu â'r amcangyfrifon cyfatebol o 2021.

Mae rhagor o wybodaeth am yr amcangyfrifon yn eu cyd-destun hanesyddol hirach i'w gweld ar waelod yr adran

[Cymariaethau](#)

Yn y datganiad hwn

Ymateb a chymariaethau	2
Defnydd tir	3
Defaid	4
Gwartheg	5
Da byw arall	6
Llafur	7

Ymateb i'r arolwg

Roedd y gyfradd ymateb o 51% wedi'i chynnal ar gyfer 2022 – yr un gyfradd ymateb ag arolwg 2021. Mae hynny i'w groesawu'n fawr, yn enwedig ar ôl sawl blwyddyn lle gwelwyd gostyngiad yn y cyfraddau tan y llynedd.

Roedd 2022 yn cynrychioli'r drydedd flwyddyn lle yr oedd opsiwn i lenwi'r arolwg ar-lein. Llenwyd 18% o'r holl ffurflenni gan ddefnyddio'r dull hwnnw – yr un ffigur ag yn 2020.

Fel bob amser, mae Llywodraeth Cymru yn ddiolchgar iawn i'r holl ffermwyr hynny a roddodd o'u hamser i lenwi'r arolwg.

Cymharu â blynyddoedd blaenorol

Y canlyniadau a gyflwynir yn y datganiad hwn yw'r amcangyfrifon allweddol cyntaf o'r arolwg eleni. Mae'r rhain yn cael eu cymharu â'r amcangyfrifon o arolwg 2021 gan amlaf.

Yn aml, y cyd-destun hanesyddol sy'n rhoi'r persbectif pwysicaf ar niferoedd heddiw – boed hynny ar draws nifer o'r blynyddoedd diweddaraf neu dros gyfnod hwy.

Felly mae taenlen sy'n cyd-fynd â'r datganiad hwn ac ynddi:

- Restr lawn o newidynnau hyd at 2022: cyfres amser (1998-2022) sy'n dangos sut mae'r newidynnau allweddol yn rhannu'n is-gategoriâu manylach. Sylwer nad oes rhai o'r manylion hyn ar gael ar gyfer 2020 o ganlyniad i'r arolwg llai a gynhaliwyd y llynedd. (gweler [datganiad ar ganlyniadau Arolwg 2020](#) am ragor o fanylion)
- Y cyd-destun hanesyddol: cyfres amser sy'n dyddio'n ôl i 1867 ac sy'n dangos y tueddiadau yn y dangosyddion allweddol yn y tymor hir.

Yn ogystal, mae'r [datganiad ar Ganlyniadau Arolwg 2019](#) yn cynnwys rhywfaint o sylwebaeth sy'n tynnu sylw at y prif ffactorau sy'n cyfrannu at y tueddiadau hyn.

Adran 1: Defnydd tir amaethyddol yng Nghymru

Mae tirwedd, ansawdd pridd a hinsawdd Cymru yn cyfyngu ar y defnydd y gellir ei wneud o'r tir. Mae rhan fwyaf o Gymru yn fryniog neu'n fynyddig ac mae hynny, ynghyd ag ansawdd pridd cymharol wael a hinsawdd wlyb, yn golygu mai dim ond pori defaid a gwartheg y gellir ei wneud ar y rhan fwyaf o'r tir.

Mae Arolwg Amaethyddol Cymru yn casglu gwybodaeth am dir a ddefnyddir ar ffermydd (sydd naill ai'n eiddo i rywun neu'n cael eu rhentu). Nid yw'r wybodaeth hon yn cynnwys defnydd o dir comin. Mae rhyw 180,000 hectar ohono yng Nghymru. Nid yw tir comin yn cael ei gynnwys gan ei fod yn cael ei ddefnyddio gan grwpiau o ffermydd sydd â hawliau ar gomin penodol, yn hytrach na chael ei ddefnyddio gan un fferm yn unig.

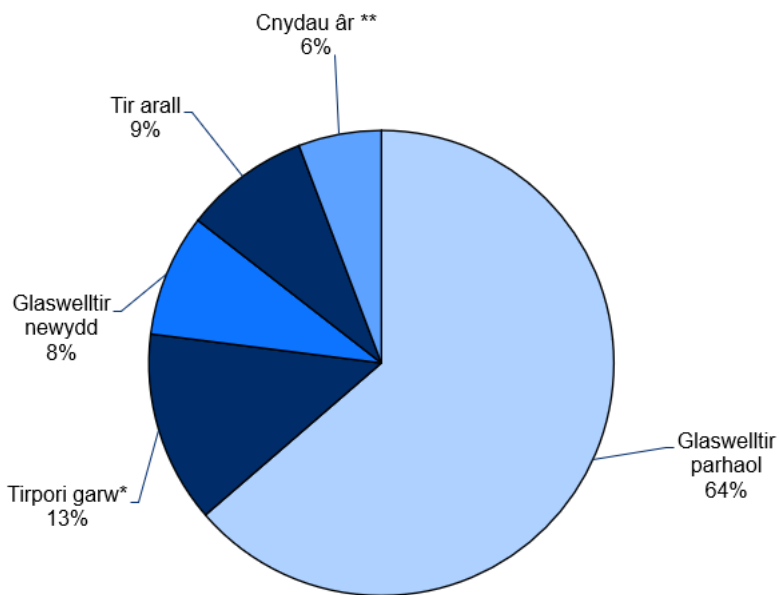
Y data diweddaraf

Dyma brif ffigurau'r amcangyfrifon yn arolwg 2022 ar gyfer defnydd o dir amaethyddol:

- Gwelwyd gostyngiad o 1.0% yng nghyfanswm y tir ar ddaliadau i **1,765,300 hectar** ym mis Mehefin 2022. O'i gyfuno â'r 180,300 hectar o dir pori garw ar dir comin, mae hynny'n golygu bod 90% o holl arwynebedd tir Cymru yn cael ei ddefnyddio at ddibenion amaethyddol.
- Roedd **100,400** hectar o gnydau â'r ym mis Mehefin 2022. Gwelwyd y cynnydd hwn ers y flwyddyn flaenorol yn bennaf o ganlyniad i arwynebedd mwy o yd yn tyfu. Gwelwyd hyn yn benodol o'r 13.6% o gynnydd yn yr arwynebedd tir a ddefnyddir i dyfu gwenith.

Mae defnydd o dir ar ddaliadau yng Nghymru yn 2022 i'w weld isod:

Siart 1: Rhaniad tir ar ddaliadau amaethyddol yn ôl defnydd 2022

*Tir pori garw lle mae gan y deiliad yr unig hawliau (h.y. nid yw'n cynnwys tir pori garw ar dir comin)

** Mae'n cynnwys garddwriaeth (llyisiau a ffrwythau a dyfir yn yr awyr agored, stoc galed a thai gwydr)

Am y tro cyntaf mewn sawl blwyddyn, mae'r arolwg wedi dynodi gostyngiad yn yr arwynebedd tir ar ffermydd yng Nghymru. Yn flaenorol, roedd y gyfres hanesyddol wedi dangos cynnydd cyson yn y ffigur hwn.

Mae'n debyg bod hyn wedi digwydd oherwydd bod tir yn cael ei gyfrif ddwywaith. Realiti ffermio yw bod deiliadaeth tir yn broses gyfnewidiol. Mae tir yn cael ei brynu a'i werthu, ei rentu a'i osod drwy'r amser. Mae ceisio dilyn yr holl newidiadau hyn a chadw cofrestr gyfredol o ffermydd yn broblem.

Nid yw cadw gwybodaeth am ffermydd sy'n cael eu cofrestru o'r newydd yn broblem fel arfer. Bydd angen i ffermwr gofrestru er mwyn cael Cyfeirnod Cwsmer (CRN) at ddibenion taliadau a CPH (rhif daliad) er mwyn caniatáu iddo symud anifeiliaid. Felly, byddwn yn dod i wybod am ffermydd newydd wrth iddynt gofrestru am y tro cyntaf.

Mae'r broblem yn codi pan ddaw gweithgarwch ffermio i ben. Mae'r cofrestrriad yn parhau ond nid yw'r tir yn cael ei ffermio mwyach, neu mae'n cael ei roi ar osod i ffermwr arall neu'n cael ei werthu. Felly, mae'n bosibl bod y tir yn cael ei gyfrif o dan ei gofrestrriad gwreiddiol a hefyd pan fydd yn dechrau cael ei ffermio o dan ei gofrestrriad newydd.

Yn ddiweddar, mae Taliadau Gwledig Cymru wedi ymgymryd ag ymarfer i gysylltu â chofrestrriadau "segur" gyda'r bwriad i'w harchifo oni bai y cânt wybod yn wahanol. Mae

hyn yn debygol o fod yn ffactor sydd wedi cyfrannu at wrthdroi cyfanswm yr arwynebedd sydd o hyd yn cynyddu.

Adran 2: Defaid ac ŵyn yng Nghymru

Mae gwytnwch defaid yn golygu bod modd eu ffermio mewn bron pob rhan o Gymru. Mae defaid yn fwy cyffredin yn yr ucheldir ac mae'n bosibl mai dyma'r unig opsiwn busnes ymarferol yno. Er bod y costau cynnal a chadw a'r costau cyfalaf sy'n gysylltiedig â defaid yn gymharol isel, nid ydynt yn gwneud llawer o elw i'r ffermwr ychwaith. Felly, gall gweithgareddau eraill gael blaenoriaeth ar dir gwell.

Y data diweddaraf

Dyma'r prif ffigurau ar gyfer defaid ac ŵyn yn yr amcangyfrifon ar gyfer arolwg 2022:

- Roedd cyfanswm y defaid ac ŵyn yng Nghymru yn **9.35 miliwn** – 1.2% yn llai na'r ffigur ar gyfer y flwyddyn gynt. Gwelwyd hyn yn y ffigurau ar gyfer defaid ac ŵyn – 0.8% a 1.6% yn llai yn y drefn honno.
- Ac eithrio 2020, mae nifer y defaid a'r ŵyn yng Nghymru wedi aros ar lefel rhwng 9.0 a 9.5 miliwn ers sawl blwyddyn.

Dechreuodd nifer y defaid a'r ŵyn yng Nghymru dyfu yn ystod y 1970au, gan gyrraedd uchafbwynt o 11.8 miliwn ym 1999. Bu gostyngiad graddol yn y niferoedd dros y 10 mlynedd dilynol, ac mae'n bosibl mai'r hyn a oedd i gyfrif am hynny oedd y newidiadau i'r ffordd yr oedd Polisi Amaethyddol Cyffredin yr UE (PAC) yn cael ei weithredu, pan gafwyd gwared yn raddol ar gynlluniau a oedd yn seiliedig ar nifer y da byw a oedd yn cael eu cadw.

Mae'r ystadegau hanesyddol i'w gweld yn y daenlen sy'n cyd-fynd â'r datganiad hwn. Ceir sylwebaeth fanylach ar y tueddiadau yn [fersiwn 2019](#) o'r datganiad hwn.

Adran 3: Gwartheg a lloi yng Nghymru

Mae gwartheg yn cael eu cadw'n bennaf am eu llaeth neu er mwyn cynhyrchu cig. Dyma'r sectorau godro ac eidion. Mae ffermydd yn dueddol o ganolbwyntio naill ai ar odro neu ar eidion. Mae ffermydd sy'n gwneud y ddau yn brin, ond mae rhai i'w cael. Mae ffermio gwartheg godro yn dueddol o greu enillion uwch ond mae'n gofyn am dir gwell a chryn fuddsoddiad cyfalaf. Yng Nghymru, mae gan ffermydd sydd â llawer o wartheg eidion lawer o ddefaid hefyd yn aml. Gall ffermydd eidion fagu'r anifeiliaid o'r cyfnod pan fyddant yn lloi nes iddynt gael eu hanfon i'r lladd-dy. Fodd bynnag, mae'n gymharol gyffredin yng Nghymru, yn enwedig ar yr ucheldir, i fagu'r anifeiliaid tan iddynt gyrraedd pwynt penodol ac yna'u symud i fferm arall lle byddant yn parhau i gael eu magu cyn cael eu hanfon i'r lladd-dy. Gall y ffermydd hynny fod ar diroedd isel yng Nghymru neu yn Lloegr.

Y data diweddaraf

Dyma'r prif ffigurau ar gyfer gwartheg yn yr amcangyfrifon ar gyfer arolwg 2022:

- Roedd cyfanswm y gwartheg a'r llooi yng Nghymru yn **1,131,800** – cynnydd o 0.3% o gymharu â'r ffigur ar gyfer mis Mehefin 2021.
- Mae nifer y buchod godro 2+ oed sydd wedi bwrw llo wedi codi 0.2% i **255,900**. Mae'r diffiniad hwn yn cael ei dderbyn yn gyffredinol fel mesur o'r fuches odro.
- Gan ddefnyddio'r diffiniad cyfatebol, gostyngodd maint y fuches eidion 1.8% dros y 12 mis diwethaf i **156,700**.

Ers 2004, mae data am niferoedd gwartheg wedi bod ar gael drwy'r System Olrhain Gwartheg sy'n cael ei rheoli gan Wasanaeth Symud Gwartheg Prydain (BCMS), at ddibenion iechyd anifeiliaid yn bennaf.

Yn ystod y cyfnod hwnnw, mae cyferbyniad rhwng y tueddiadau a welwyd yn nifer y gwartheg llaeth a'r gwartheg eidion. Er bod nifer y gwartheg llaeth wedi cynyddu ychydig (5%), mae nifer y gwartheg eidion wedi gostwng gryn dipyn (26%).

Mae'r ystadegau hanesyddol i'w gweld yn y daenlen sy'n cyd-fynd â'r datganiad hwn. Mae esboniad manylach o'r tueddiadau yn [fersiwn 2019](#) o'r datganiad hwn.

Adran 4: Da byw eraill yng Nghymru

Yn economaidd, y prif fathau o dda byw ar fferymydd masnachol yng Nghymru yw gwartheg a defaid. Y prif grwpiau eraill o dda byw yw dofednod a moch, ond yn achos y rheini, mae'r cynhyrchu'n digwydd mewn nifer cymharol fach o unedau mawr. Bydd y niferoedd a gedwir gan geidwaid eraill, nad ydynt yn fasnachol, yn gymharol fach.

O fewn y strwythur hwn, gall cynnydd neu ostyngiad mawr yn y niferoedd mewn ychydig o unedau gael effaith sylweddol ar yr amcangyfrifon cyffredinol..

Y data diweddaraf – Moch

Dyma'r prif ffigurau yn yr amcangyfrifon ar gyfer arolwg 2022:

- Roedd gostyngiad o 1% yn nifer y moch yng Nghymru ym mis Mehefin 2022. Y cyfanswm ar hyn o bryd yw **26,900**. Mae mwyafrif (90%) yr anifeiliaid hynny'n cael eu cadw i'w pesgi (cynhyrchu cig) gyda'r gweddill yn cael eu defnyddio ar gyfer magu.

Y data diweddaraf – Dofednod

Dyma'r prif ffigurau yn yr amcangyfrifon ar gyfer arolwg 2022:

- Cyfanswm y dofednod yng Nghymru ym mis Mehefin 2022 oedd **9,936,500** – roedd y rhan fwyaf ohonynt yn ieir bwyta neu'n frwyliaid (**5.9 miliwn**) ac ieir a gedwir ar gyfer wyau (**3.4 miliwn** o adar).

Mae'r gyfres hanesyddol ar gyfer y niferoedd o foch a dofednod i'w gweld yn y daenlen sy'n cyd-fynd â'r datganiad hwn. Mae esboniad manylach o'r tueddiadau yn [fersiwn 2019](#) o'r datganiad hwn.

Ceffylau a geifr

Nid yw data am y grwpiau hyn o dda byw yn cael eu cyflwyno fel rhan o'r datganiad hwn er eu bod ar gael yn y daenlen sy'n cyd-fynd ag ef. Y rheswm dros hynny yw nad ydynt o gymaint o ddiddordeb â grwpiau eraill o dda byw yng nghyd-destun amaethyddol Cymru gyfan.

Yn sgil mecaneiddio, mae defnyddio ceffylau at ddibenion amaethyddol wedi dod i ben i bob pwrpas yn yr 21^{ain} ganrif. Efallai fod ychydig iawn yn cael eu defnyddio fel hyn ond ar safleoedd twristiaeth/amgueddfeydd y bydd hynny'n digwydd yn hytrach nag ar ffermydd gweithredol modern go iawn. Mae'r rhan fwyaf i'w gweld mewn stablau hurio, ysgolion marchogaeth neu'n cael eu cadw mewn caeau bychain neu stablau fel anifeiliaid anwes at ddibenion hamdden. Bydd rhai ffermydd yn ennill incwm ychwanegol drwy ddarparu gwasanaethau marchogaeth, stablau a stablau hurio.

Er bod rhai geifreoedd yng Nghymru, bydd y rhan fwyaf ohonynt yn gymharol fach ac ni fyddant yn fusnesau masnachol. Fel arfer, byddant yn cael eu defnyddio i bori er mwyn cynnal y tir ac, mewn rhai achosion, i gynhyrchu ychydig o laeth. Mae llond llaw o gynhyrchwyr llaeth mwy masnachol ond nid oes modd rhoi sylw iddyn nhw heb berygl o ddatgelu gwybodaeth am weithrediadau ffermydd unigol.

Adran 5: Llafur ar ddaliadau amaethyddol yng Nghymru

Mae'r amcangyfrifon a gyflwynir yn y datganiad hwn ar gyfer llafur ar ffermydd yn cael eu cyfyngu i niferoedd y prif ffermwyr ac i'r bobl hynny sy'n cael eu cyflogi i weithio ar y fferm. Gweler y sylwadau am ansawdd data isod i gael rhagor o wybodaeth ynghylch pam nad oes rhagor o fanylion yn cael eu cynnwys. Mae amcangyfrifon 2022 yn dangos y canlynol:

- Nifer y prif ffermwyr, cyfarwyddwyr, partneriaid busnes a'u gŵyr/gwragedd oedd **38,400**, cynnydd o 1% ers 2021.
- Mae'r nifer hwn yn cynnwys **18,200** o brif ffermwyr llawnamser a **20,200** o ffermwyr rhan-amser. Teimlir efallai bod problem adrodd gyda rhai unigolion ar rai unedau llai yn cofnodi llawnamser oherwydd mai dyna yw eu patrwm gwaith cyffredinol, nid eu patrwm gwaith ar y fferm yn unig. Ni wyddys i ba raddau y mae hyn yn digwydd.
- Nifer y bobl a gyflogwyd ar ffermydd ar 1 Mehefin 2022 oedd **11,500** – gostyngiad o 8% ers 2021. Gwelwyd y tuedd hwn ymhlith gweithwyr arferol (llawnamser a rhan-amser) a gweithwyr achlysurol.

Mae'r diffiniad o brif ffermwyr yn un eithaf eang: mae'n cynnwys partneriaid busnes, cyfarwyddwyr cwmnïau ac unrhyw wŷr/gwraig i ffermwr, neu ei gysylltiadau busnes. Fodd

bynag, mae'n rhaid i unrhyw ŵr/wraig wneud rhywfaint o waith ar y fferm i gael eu cynnwys.

Yng Nghymru, mae'r rhan fwyf o'r gwaith bob dydd ar y fferm yn cael ei wneud gan y ffermwr a'i deulu agosaf. Gan amlaf, bydd y rhain yn cael eu cynnwys yn y diffiniad uchod o brif ffermwyr. Fel rheol, dim ond am gyfnodau byr ar adegau prysur o'r flwyddyn (e.e. ŵyna, cynhaeaf) neu i wneud tasgau arbenigol (e.e. cneifio, dipio) y bydd angen cymorth ychwanegol.

Bydd y gwaith arbenigol yn dueddol o gael ei wneud gan gontractwyr nad ydynt yn cael eu cynnwys yng nghyfrif llafur yr Arolwg Amaethyddol. Y prif resymau dros hynny yw eu bod yn hunangyflogedig ac yn ffermwyr eu hunain yn aml (ac felly eisoes wedi'u cynnwys yn amcangyfrif yr arolwg).

Mae'r arolwg yn cael ei gynnal ar ffurf cipolwg ar un diwrnod penodol ddechrau mis Mehefin. Mae'r anwadalwydd sy'n gysylltiedig â hynny yn ei gwneud yn anodd iawn gweld unrhyw duedd dros nifer o flynyddoedd. Gall ffactorau fel y tywydd benderfynu pryd mae pobl yn cael eu cyflogi yn ystod y flwyddyn, er enghraifft.

Rydym yn sylweddoli bod y diffiniadau o pwy ddylai gael eu cynnwys a sut dylid eu categoreiddio yn gallu creu anhawster. O'r herwydd, rydym wedi mynd ati ddwywaith yn ystod y 10 mlynedd diwethaf i ddiwygio sut mae'r cwestiynau am lafur yn cael eu cyflwyno. Fodd bynnag, er bod newid geiriad y cwestiynau a'r ffordd y cânt eu cyflwyno yn gallu helpu o ran eglurder, mae angen cofio bod hynny hefyd yn gallu effeithio ar gysondeb wrth adrodd ar niferoedd.

Ansawdd Data a Methodoleg yr Arolwg

Cafodd [Adroddiad Ansawdd](#) cynhwysfawr, sy'n disgrifio'r ddwy agwedd hyn ar ddata'r arolwg ei gyhoeddi ym mis Chwefror 2021.

Cymariaethau â gweddill y DU

Mae arolygon cyffelyb yn cael eu cynnal yng ngwledydd eraill y DU. Mae dolenni at ganlyniadau Arolwg Amaethyddol Mehefin 2022 ar gyfer y gwledydd hynny i'w gweld isod.

- **Lloegr**

[Gwefan Gov.UK: Structure of the agricultural industry](#)

- **Yr Alban**

[Gwefan Llywodraeth yr Alban: Results of the June Scottish Agricultural Census](#)

- **Gogledd Iwerddon**

[Gwefan Adran Amaethyddiaeth, yr Amgylchedd a Materion Gwledig Gogledd Iwerddon: Agricultural Census in Northern Ireland](#)

Mae'r canlyniadau ar gyfer y Deyrnas Unedig yn cael eu cyhoeddi gan [Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig](#).

Cyn hynny byddai'r canlyniadau dros dro ar gyfer y DU yn cael eu cyhoeddi ym mis Hydref gyda'r canlyniadau terfynol yn cael eu cyhoeddi wedyn ym mis Rhagfyr. Roedd canlyniadau 2022 wedi'u trefnu i'w cyhoeddi ar 15 Rhagfyr, ond mae'r datganiad hwnnw bellach wedi'i ganslo. Mae mwy o wybodaeth ar gael ar dudalen ganlyniadau [DEFRA y DU](#).

Rhagor o wybodaeth am ystadegau amaethyddol yng Nghymru

Mae'r datganiad hwn yn rhoi prif ganlyniadau arolwg 2022 ar lefel Cymru gyfan. Bydd canlyniadau manylach yr arolwg yn cael eu darparu mewn allbynnau ar wahân yn y dyfodol. Mae'r prif allbynnau eraill sy'n ymwneud ag ystadegau amaethyddol yn cael eu rhestru isod:

- [StatsCymru](#): dyma adnodd dadansoddi rhyngweithiol Llywodraeth Cymru ac mae ynddo nifer o dablau sy'n ymdrin â gwahanol agweddau ar yr Arolwg Amaethyddol dros y cyfnod rhwng 2007 a 2017. Mae'r gyfres hon wedi dod i ben dros dro gan nad yw adnoddau wedi bod ar gael i ddiweddarar'r gyfres. Rydym yn gobeithio unioni hyn yn y Flwyddyn Newydd.
- [Ffeithiau a Ffigurau Ffermio](#): dyma daflen maint poced y bwriedir iddi gael ei defnyddio fel adnodd cyfeirio cyflym ar gyfer data lefel uchel. O'r herwydd, mae'n cael ei gyhoeddi ar ffurf copi caled ond gallwch wneud cais am y data. Mae Ffeithiau a Ffigurau Ffermio yn cael ei gyhoeddi bob blwyddyn.

Bydd y datganiad nesaf yn cael ei gyhoeddi ym mis Gorffennaf 2023.

- [Ystadegau ar ardaloedd bach amaethyddol](#): dyma'r canlyniadau manylaf o'r Cyfrifiad Amaethyddol a gynhelir ym mis Mehefin bob blwyddyn. Er mwyn diwallu'r anghenion cynyddol am ystadegau amaethyddol manwl, mae'r bwletin hwn yn amlinellu'r cyfaddawd rhwng manylder ac ansawdd data ac yn darparu set ddata sy'n ceisio sicrhau cydbwysedd rhwng y ddau ar gyfer y defnyddiwr.

Bydd y datganiad nesaf yn cael ei gyhoeddi ym mis Gorffennaf 2023.

- [Incymau Fferm yng Nghymru](#): mae'r bwletin blynyddol hwn yn cyflwyno canlyniadau'r Arolwg o Fusnesau Ffermio a gynhelir gan Brifysgol Cymru, Aberystwyth ar ran Llywodraeth Cymru.

Bydd y datganiad nesaf yn cael ei gyhoeddi ym mis Ionawr 2023.

Mae ystadegau amaethyddol Cymru ar gael ar gyfer cyfnod hanesyddol hir, ac mae'r data hynny ar gael ar ffurf taenlen sy'n cyd-fynd â'r datganiad hwn. I gael rhagor o wybodaeth am ystadegau amaethyddol Cymru, gallwch gysylltu â ni drwy ddefnyddio un o'r ffyrdd a nodir ar y dudalen flaen.

Mae rhagor o wybodaeth gyffredinol am amaethyddiaeth i'w gweld o dan y pwnc [Ffermio a Chefn Gwlad](#) ar wefan Llywodraeth Cymru.

Statws Ystadegau Gwladol

Mae'r [Swyddfa Rheoleiddio Ystadegau](#) wedi dynodi'r ystadegau hyn yn Ystadegau Gwladol, yn unol â Deddf Ystadegau a'r Gwasanaeth Cofrestru 2007, ac mae'n cadarnhau eu bod yn cydymffurfio â'r [Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau](#).

Mae statws Ystadegau Gwladol yn golygu bod yr ystadegau swyddogol yn bodloni'r safonau uchaf o ran dibynadwyedd, ansawdd a gwerth cyhoeddus.

Dylai'r holl ystadegau swyddogol gydymffurfio â phob agwedd ar y Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau. Rhoddir statws Ystadegau Gwladol iddynt ar ôl i gangen reoleiddio Awdurdod Ystadegau'r DU gynnal asesiad. Mae'r Awdurdod yn ystyried a yw'r ystadegau'n bodloni'r safonau uchaf o ran cydymffurfio â'r Cod, gan gynnwys y gwerth y maent yn ei ychwanegu at benderfyniadau a thrafodaethau cyhoeddus.

Cyfrifoldeb Llywodraeth Cymru yw sicrhau bod yr ystadegau'n cydymffurfio â'r safonau a ddisgwylir ar gyfer Ystadegau Gwladol. Os bydd gennym unrhyw bryderon ynghylch a yw'r ystadegau hyn yn dal i fodloni'r safonau priodol, byddwn yn trafod y pryderon hynny gyda'r Awdurdod ar unwaith. Gellir dileu statws Ystadegau Gwladol ar unrhyw adeg pan na fydd y safonau uchaf yn cael eu cynnal, a'i ailgyflwyno pan fydd y safonau wedi'u hadfer.

Cynhaliwyd y gwiriad cydymffurfio diwethaf ar yr ystadegau hyn yn unol â'r Cod Ymarfer yn 2018. [Gwiriad Cydymffurfio ar gyfer Ystadegau Amaethyddol](#)

Ers adolygiad diweddaraf y Swyddfa Rheoleiddio Ystadegau, rydym wedi parhau i gydymffurfio â'r Cod Ymarfer ar gyfer Ystadegau. Mae hynny'n cynnwys:

- Cyflwyno'r opsiwn i lenwi'r arolwg ar-lein.
- Parhau i ddefnyddio iaith glir, annhechnegol i gyflwyno'r ystadegau a'u cyd-destun i gynulleidfa mor eang â phosibl.
- Cyflwyno'r prif "ddata diweddaraf" ar frig pob adran gan mai'r rhain fydd o'r diddordeb mwyaf i'n defnyddwyr allweddol.
- Darparu data hanesyddol i gyd-fynd â'r datganiad hwn, ynghyd â sylwadau sy'n egluro'r ffactorau sydd y tu ôl i'r tueddiadau hanesyddol.
- Ehangu'r manylion ar sut y defnyddir y data mewn rhannau eraill o Lywodraeth Cymru.
- Defnyddio'r cylchgronau eraill a gyhoeddir gan Lywodraeth Cymru ac Undebau'r Ffermwyr ac a anfonir at ffermwyr i'w hannog i anfon ffurflenni'r arolwg yn ôl atom. Hefyd defnyddio gwasanaeth negeseuon electronig Taliadau Gwledig Cymru at yr un diben.
- Cyhoeddi [Adroddiad Ansawdd](#) manwl ym mis Chwefror 2021 ac ynddo wybodaeth am ansawdd data a methodoleg yr arolwg. Mae darparu'r wybodaeth honno ar wahân yn golygu bod y Datganiad hwn yn fyrrach.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 yn ymwneud â gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r Ddeddf yn cyflwyno saith nod llesiant ar gyfer Cymru. Y saith nod hynny yw Cymru sy'n fwy cyfartal, llewyrchus, cydnerth ac iach ac sy'n fwy cyfrifol ar lefel fyd-eang, ac sydd â chymunedau cydlynus a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu. O dan adran (10)(1) o'r Ddeddf, rhaid i Weinidogion Cymru (a) cyhoeddi dangosyddion ("dangosyddion cenedlaethol") y mae'n rhaid eu defnyddio er mwyn mesur y cynnydd a wneir tuag at gyrraedd y nodau llesiant, a (b) gosod copi o'r dangosyddion cenedlaethol gerbron Senedd Cymru. O dan adran 10(8) o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol, lle mae Gweinidogion Cymru yn adolygu'r dangosyddion cenedlaethol, rhaid iddynt cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol (a) gyhoeddi'r dangosyddion fel y'u diwygiwyd a (b) gosod copi ohonynt gerbron y Senedd. Cafodd y dangosyddion cenedlaethol hyn eu gosod gerbron y Senedd yn 2021. Mae'r dangosyddion a osodwyd ar 14 Rhagfyr 2021 yn disodli'r set a osodwyd ar 16 Mawrth 2016.

Mae gwybodaeth am y dangosyddion, a'r naratif ar gyfer pob nod llesiant a'r wybodaeth dechnegol gysylltiedig, i'w gweld yn [adroddiad Llesiant Cymru](#).

Rhagor o wybodaeth am [Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#).

Gallai'r ystadegau yn y datganiad hwn ddarparu naratif ategol i'r dangosyddion cenedlaethol a gall byrddau gwasanaethau cyhoeddus eu defnyddio ar gyfer eu hasesiadau llesiant lleol a'u cynlluniau llesiant lleol.

Rhagor o fanylion

Mae'r ddogfen ar gael yma: [Arolwg o'r Cyfrifiad Amaethyddol a Garddwrol](#)

Diweddariad nesaf

Tachwedd 2023

Rydym am gael eich adborth

Rydym yn croesawu unrhyw adborth am unrhyw agwedd ar yr ystadegau hyn. Gallwch ei anfon mewn e-bost i ystadegau.amaeth@llyw.cymru

Trwydded Llywodraeth Agored

Mae'r holl gynnwys ar gael o dan [Fersiwn 3.0 o'r Drwydded Llywodraeth Agored](#), ac eithrio pan nodir yn wahanol.

